

การศึกษาลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ ของครูใหญ่ที่ส่งมาทดสอบหรือกล่าวถึงใจของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย

ปริญญานิพนธ์

ของ

นางค์ รณนิกุล

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตจว. 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร 3921575, 3915058

29 ต.ค. 2527

๒๘ ธ.พ. 2534

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2517

341240

การศึกษาลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่ที่ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย

บทคัดย่อ
ของ
ณรงค์ รณสีนกุล

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มีนาคม 2517

การศึกษาลักษณะผู้นำแบบต่างๆ ของครูใหญ่ที่ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายจะเปรียบเทียบลักษณะผู้นำสามแบบของครูใหญ่ คือ
วิธคาริปไตย เสรีนิยมและประชาธิปไตย รวมทั้งอายุ ประสบการณ์และคุณวุฒิของ
ครูใหญ่ว่าจะส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูหรือไม่ เพียงใด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นครูใหญ่จำนวน 117 คน และครู
จำนวน 468 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย โดยใช้เครื่องมือวัด
ลักษณะผู้นำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแบบสอบถามขวัญของครูโดยปรับปรุงจาก The
Lurdue Teacher Morale Inventory.

ผลการศึกษานี้พบว่า ลักษณะผู้นำสามแบบ อายุและประสบการณ์ของ
ครูใหญ่ส่งผลต่อขวัญของครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิสูง
จะส่งผลต่อขวัญของครูมากกว่าครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้เสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยตัวแปรที่จะส่งผลต่อขวัญ
ของครูโดยจริง คือ เพศ อายุ ประสบการณ์ คุณวุฒิ ฐานะทางเศรษฐกิจของครู ขนาด
และที่ตั้งของโรงเรียน และควรจะมีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบของบุคลิกภาพผู้นำแบบ
ต่างๆ เช่น ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความอดอยาก
อดยากเห็น และตัวแปรอื่นๆ เพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติของผู้นำของครูใหญ่แต่ละแบบ
ได้ดียิ่งขึ้น.

THE EFFECT OF LEADERSHIP STYLES OF THE ELEMENTARY SCHOOL
PRINCIPALS ON TEACHER MORALE IN SUKHOTHAI

ABSTRACT

BY

NARONG RAMANIYAKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree
the College of Education
March 15, 1974

THE EFFECT OF LEADERSHIP STYLES OF THE ELEMENTARY SCHOOL
PRINCIPALS ON TEACHER MORALE IN SUKHO THAI.

The main purpose of this study was to compare the effect of autocratic, laissez-faire and democratic leadership styles, age, experience and qualification of the principals on teacher morale.

A sample of one hundred seventeen principals and four hundred sixty eight teachers were drawn from the principals and teachers of the elementary schools in Sukhothai. The instruments used in collecting data were the Leadership Styles Questionnaire developed by the researcher and the Morale Questionnaire developed from the Purdue Teacher Morale Inventory.

The results were as followed : teacher morale did not depend on leadership styles, age, and experience of the principals. Only the qualification of the principals was highly significant effected teacher morale.

Based on the findings, the comparison of teacher morale according to the differences of school size, school environment, sex, age, qualification and experience of teachers including anxiety, self-confidence, responsibility, curiosity and various variables of leadership styles on other samples were recommended to be studied in order to know the nature and improve leadership role of the administrator and teacher morale.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะได้พิจารณาปัญหานี้เรียบร้อยแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้

๙
ประธาน
กรรมการ
กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ประกาศนิตยฉบับนี้ ข้าเรืวได้ด้วยความช่วยเหลือบ้างก็ยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภรณ์ ตรีพิศล อาจารย์นิภา แนนุญเปียร และ
อาจารย์ปทุม นิตมานนท์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้
ขอขอบพระคุณหัวหน้ากองกลางการศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ คุณครูใหญ่
และคุณครูทุกท่านในจังหวัดสุโขทัย ที่กรุณาช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและให้ความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้
ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่ได้ช่วยเหลือสำหรับการทำปริญานิพนธ์ฉบับนี้
คุณก๊วย ประโยชน์อาจมีจากปริญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบเป็นเกียรติ
บูชาพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ คุณ อาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานการศึกษา
ให้แก่ผู้เขียน.

ณรงค์ รณนิยกุล

มีนาคม 2517

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
	ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	ลมนุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	11
2	วิธีดำเนินการ	12
	กลุ่มตัวอย่าง	12
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	13
	แบบสอบถามลักษณะผู้นำวงศรใหญ่	13 ✓
	แบบสอบถามชีวิตของครู	15 ✓
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	17
	ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	17
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	19
3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	23
	สรุปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	23
	การวิเคราะห์ข้อมูล	24

ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถาม	24
ค่า T - score ลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่	24
การเปรียบเทียบระดับขวัญของครูกับลักษณะผู้นำของครูใหญ่	26
การเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน	26
การเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน	27
การเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน	27
การเปรียบเทียบระดับขวัญของครูกับครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน	28
การเปรียบเทียบระดับขวัญของครูกับครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน	28
การเปรียบเทียบระดับขวัญของครูกับครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน	29
4 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	30
ความมุ่งหมายของการศึกษา	30
กลุ่มตัวอย่าง	30
วิธีดำเนินการ	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
อภิปรายผล	32
ข้อเสนอแนะ	33

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนโรงเรียน ครูใหญ่และครูจาแนกตามอำเภอต่างๆ	13
2	ค่าสถิติพื้นฐานของเรื่องข้อที่ใช้ในการศึกษา	24
3	ค่า T-score ลักษณะผู้นำ แบบต่างๆของครูใหญ่	25
4	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่าง ระดับขวัญของครูกับลักษณะผู้นำของครูใหญ่	26
5	ผลการเปรียบเทียบโดยวิธีอัตราส่วนวิกฤติ t ระหว่าง กลุ่มครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน	26
6	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่าง ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน	27
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่าง ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน	27
8	ผลการเปรียบเทียบโดยวิธีอัตราส่วนวิกฤติ t ระหว่าง ระดับขวัญของครูกับครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน	28
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่าง ระดับขวัญของครูกับครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน	28
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่าง ระดับขวัญของครูกับครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน	29
11	ค่าอำนาจจำแนกที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสองทาง ลักษณะผู้นำ	(9)
12	ค่าอำนาจจำแนกที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสองทางอำนาจขวัญ	(15)

ท่านเ

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาเบื้องต้นแก่บุตรที่อยู่ในวัยการศึกษา จัดเป็นการศึกษาภาคบังคับโดยให้สอดคล้องกับนโยบายและความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงนับว่าเป็นสถานการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศสถาบันหนึ่งในปัจจุบัน

ผู้บริหารตามนโยบายระดับโรงเรียน ได้แก่ครูใหญ่หรือผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศให้เกิดความมั่นคงและปลอดภัยแก่คณะครู นักเรียนและคนงาน การโรง เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่เต็มตามความสามารถ บังเกิดผลดีและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

การปฏิบัติหน้าที่ของครูใหญ่ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การให้ความสนใจต่อขวัญหรือกำลังใจของคณะครู เพราะขวัญหรือกำลังใจที่ดีของคณะครูจะช่วยให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนอย่างมากมาย ทั้งเป็นสิ่งผลักดันให้ครูทำงานด้วยความเต็มใจ มีความกระตือรือร้น และเป็นการทำงานด้วยความสมัครใจ ดังที่พีฟเฟอร์และเชอร์วูด (Piffner and Sherwood, 1965 : 146) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ครูใหญ่จะต้องตระหนักถึงก็คือ การสร้างความรู้สึกของครูหรือผู้ร่วมงานให้มีความรักใคร่สามัคคีเป็นอันดี เพื่อร่วมมือกันทำงานส่วนรวม ดังนั้นครูใหญ่ควรให้ควมมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ และสุกิจ จุลละนันท์ (2512 : 14) กล่าวว่า ครูใหญ่ที่ดีจะต้องหาวิธีบำรุงรักษาสมรรถภาพและขวัญของครูในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ในขณะเดียวกันก็ให้มีความสุข ความพอใจในการทำงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนอย่างแท้จริง

ครูใหญ่จะบำรุงรักษาขวัญหรือกำลังใจได้เกิดขึ้นกับครูได้ก็ต่อเมื่อครูใหญ่นั้นมีลักษณะผู้นำที่ดีพยายามสร้างนำใจในการทำงานของครูให้เกิดความรักโรงเรียน อยากให้โรงเรียนมีชื่อเสียงหรือทำให้ครูเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นครูของโรงเรียน (บุญโง่ สาทร, 2514 : 264-265) โดยที่ครูใหญ่และคณะครูมีความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนบนฐานแห่งความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ครูใหญ่ที่ดีจะต้องเป็นผู้ให้ความรู้เรื่อง เพื่อให้ครูเกิดความอบอุ่นใจและคอยตรวจสอบสถานะขวัญของครูอยู่เสมอ เพื่อรักษากำลังใจของครูใหญ่ในระดับสูงตามต้องการ

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่เมื่อพิจารณาถึงวิธีการใช้อำนาจและการวินิจฉัยสั่งงานแล้ว
สมพงษ์ เกษมสิน (2516 : 398-401) ได้จำแนกออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. ผู้นำแบบอัครนิยม (Autocratic Leader) เป็นผู้นำที่ถือเอาอำนาจเป็นใหญ่ มีลักษณะถือการและเชื่องในตนเองมาก ชอบวางท่าทางใหญ่โต ไม่คอยรับฟังหรือให้เกียรติคนอื่น ผู้นำแบบนี้มักจะเน่นอยู่ที่สมรรถภาพการทำงานของตนเอง ต้องการขยายอำนาจของตนออกไปทุกวิถีทางด้วยวิธีการต่างๆเท่าที่จะกระทำได้

2. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire Leader หรือ Free - lein Leader) ผู้นำแบบนี้ใช้อำนาจควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชามีเสรีในการที่จะวินิจฉัยสั่งงาน หรือหันเหให้เรื่องราวต่างๆเป็นไปตามอัธยาศัย ผู้นำคอยแต่นานหรือนานเรื่องเท่านั้น จะหาความรับผิดชอบจากลักษณะผู้นำแบบนี้ได้ยาก

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leader) เป็นผู้นำที่มีใจกว้าง ถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือกว่าตนเอง ดำเนินการบริหารสิ่งใดมักจะกระทำไปในนามของกลุ่ม เพราะต้องการจะให้เกิดความเข้าใจอันดีเสียก่อน และมีความต้องการให้เกิดผลงานที่ได้รับความนิยมยกย่องเป็นสำคัญ

ลักษณะผู้นำทั้งสามแบบนี้มีความแตกต่างกันในด้านพฤติกรรมและการปฏิบัติหน้าที่การงานเกี่ยวกับการสร้างขวัญให้เกิดขึ้นกับครูทั้งด้านส่วนตัวหรือหมู่คณะ การศึกษาค้นคว้าวิจัยจะศึกษาลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบใดที่ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูอย่างไร

การค้นคว้าและการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาว่าลักษณะผู้นำของครูใหญ่ 3 แบบ คือ อัครนิยม โดมคราติค เสรีนิยมและประชาธิปไตยจะส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

2. เพื่อศึกษาว่าลักษณะความเป็นผู้นำของครูใหญ่ทั้ง 3 แบบนี้ขึ้นอยู่กับคุณวุฒิ วัยวุฒิ และประสบการณ์ของครูใหญ่หรือไม่ อย่างไร

3. เพื่อศึกษาว่าคุณวุฒิ วัยวุฒิและประสบการณ์ของครูใหญ่ จะส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูหรือไม่ เพียงใด

ความสำคัญของการศึกษากันควา

เนื่องจากสภาพการณ์ของประเทศไทยในขณะนี้ บุคคลในทุกวงการกำลังให้ความสนใจกับเรื่องความเท่าเทียมกันโดยทั่วกัน ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยให้เข้าใจลักษณะผู้นำของครูใหญ่และสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ลึกของครูที่มีต่อครูใหญ่แล้ว ยังให้ประโยชน์ในการขอเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียน เพื่อให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น หากทราบบอกให้จริงในปัจจุบันเป็นเช่นใดแล้ว การที่จะปรับปรุงแก้ไขย่อมทำได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ยังให้ประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ขอบเขตของการศึกษากันควา

1. กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้านี้กระทำกับครูใหญ่หรือผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่และครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2516 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นครูใหญ่ 117 คน ครู 468 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 585 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ จำแนกเป็น 3 แบบ คือ อัตตาธิปไตย เสรีนิยมและประชาธิปไตย

2.1.2 คุณวุฒิของครูใหญ่ จำแนกเป็น 2 ระดับคือ ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่าและระดับต่ำกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

2.1.3 วัยวุฒิของครูใหญ่ จำแนกเป็น 3 ช่วงอายุคือ อายุระหว่าง 22-35 ปี อายุระหว่าง 36 - 49 ปี และอายุ 50 ปีขึ้นไป

2.1.4 ประสบการณ์ของครูใหญ่ จำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งครูใหญ่ 1 - 12 ปี, 13 - 25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ 3 แบบ คือ อัตการธิปไตย เสรีนิยม และประชาธิปไตย

2.2.2 ขวัญหรือกำลังใจของครู

- คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ หมายถึง ลักษณะของความสามารถในการนำและดำเนินกิจกรรมของหมู่คณะหรือสมาชิกทั้งหมดไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งความสามารถในการนำหมู่คณะเพื่อแก้ปัญหา เพื่อรักษาขวัญของหมู่คณะด้วย ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ

1. ครูใหญ่แบบอัตการธิปไตย ครูใหญ่แบบนี้นิยมใช้อำนาจเบ็ดเสร็จ มีลักษณะถือตัว และเชื่อมั่นในตนเองมาก วินิจฉัยสั่งงานด้วยตนเอง รับผิดชอบงานทุกอย่าง การออกกระเบียบ คำสั่งใตยนั้น มุ่งให้คณะครูเชื่อฟังและปฏิบัติตามโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

2. ครูใหญ่แบบเสรีนิยม ครูใหญ่แบบนี้ใช้อำนาจน้อยมาก ปล่อยให้ครูมีอิสระเสรีเต็มที่ในการวินิจฉัยสั่งงาน ครูใหญ่แสดงความรับผิดชอบ ไม่มีการควบคุมการปฏิบัติงานและประเมินผลงานที่ปฏิบัติไปแล้ว

3. ครูใหญ่แบบประชาธิปไตย ครูใหญ่แบบนี้เป็นคนที่ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคณะครู ให้โอกาสแก่คณะครูในการกำหนดนโยบาย วิเคราะห์ระสงค์ การพิจารณา ถัดสืบใจร่วมกัน การบริหารงานกระทำไปบนนามของคณะครู มุ่งหวังจะให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน เพื่อให้งานของโรงเรียนประสบความสำเร็จ

ขวัญของครู หมายถึง ลักษณะที่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและหมู่คณะทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ แสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คณะหรือสมาชิกทั้งหมด โดย ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความเต็มใจและพยายามสร้างไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างมวลหมู่สมาชิก ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหวังจะให้หน้าที่การงานของหมู่คณะบรรลุเป้าประสงค์ร่วมกัน

คุณวุฒิของครูใหญ่ หมายถึง ผลสำเร็จที่ได้รับการรับรองจากการศึกษาเล่าเรียนในสถานการศึกษา ภาพใกการควบคุมของรัฐบาล

วิจัยของครูใหญ่ หมายถึง วาญตามปฏิทินตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน
ประสบการณ์ของครูใหญ่ หมายถึง ระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่ง
 ครูใหญ่วางกว่าตัวอย่าง เน้นแต่ดำรงตำแหน่งจนถึงปัจจุบัน -

ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิติน ปรัชญพทุทธิและอิสระ สุวรรณผล (2514 : 287) กล่าวถึงลักษณะผู้นำว่า
 เป็นการใช้กำลังกาย กำลังความนึกและทรัพยากร เพื่อให้ผู้อื่นกระทำให้สิ่งใดสักอย่างตามความ
 ประสงค์ของตน ลักษณะผู้นำที่ดีนั้นจะต้องสร้างศรัทธาให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป มีการรักษา
 ระเบียบวินัยของหมู่คณะอย่างเคร่งครัด รู้จักออกคำสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยความเชื่อฟังและสามารถจะ
 ปฏิบัติตามได้ ไตรครองและพิจารณาสถานการณ์อย่างรอบคอบก่อนจะวินิจฉัยสั่งงาน เมื่อผู้อื่นปฏิบัติตาม
 บัญชาปฏิบัติงานผิดพลาดก็ไม่กล่าวติเตียนให้เกิดความอับอายต่อหน้าผู้อื่น นอกจากนี้ผู้นำจะต้องเป็น
 นักฟังที่ดี มีการควบคุมตนเองได้

การปฏิบัติงานของผู้นำย่อมจะต้องใช้อำนาจที่มีอยู่ เพื่อให้งานในหน้าที่ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์
 ประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีการใช้อำนาจของผู้นำจำแนกออกได้เป็น 3 แบบคือ

1. แบบอัตตาธิปไตย ผู้นำแบบนี้ลักษณะถือตัว เชื้อมั่นในตนเองมากที่สุด ชอบวาง
 ท้าทางใหญ่โต ไม่ค่อยเชื่อฟังหรือให้เกียรติแก่บุคคลอื่น ต้องการขยายอำนาจของตนออกไปด้วย
 วิธีการต่างๆเท่าที่จะหาได้ การบริหารจึงมีลักษณะที่เห็นได้เด่นชัดคือ ใช้อำนาจตลอดเวลา
 การตัดสินใจต่างๆเป็นไปทางอารมณ์โดยอ้างว่ารู้ดีเพื่อวิ ทุกประการ สามารถกำหนดนโยบาย
 วัตถุประสงค์ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบการประเมินผลงาน และการควบคุมได้ตามความ
 พอใจของตน การใช้อำนาจของผู้นำแบบนี้ ทำให้กระบวนการตัดสินใจเพื่อวินิจฉัยสั่งงานมีหลาย
 ขั้นตอน เกิดความล่าช้า ความนึกของผู้นำยังกับบัญชาตั้งอยู่บนรากฐานของความหวาดกลัวเป็นใจ
2. แบบเสรีนิยม ผู้นำแบบนี้ใช้อำนาจน้อยมาก บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีอิสระเสรีเต็มที่
 ผู้นำไม่มีความรับผิดชอบ ทำให้การบริหารงานขาดการควบคุมที่จะให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
 ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเห็นเหตุหรือกำหนดนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงานได้ตามใจชอบ รวมทั้ง
 ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน อาจเปลี่ยนแปลงได้ตาม
 ความนึกเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือตามความที่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงสั่งลงมา และไม่มีประเมินผลงาน
 ที่ใ้ปฏิบัติกันอย่างใด

3. แบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบนี้ใจกว้าง ถืออำนาจของกลุ่มหรือหมู่คณะเป็นใหญ่กว่าตนเอง การบริหารงานดำเนินไปในนามของกลุ่มหรือหมู่คณะ เพราะต้องการให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกทุกคน ลักษณะของการบริหารงานโดยทั่วไปจะมีการปรึกษาหารือ ผู้ใดมีปัญหามีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเลือกวิธีการที่จะทำให้งานบรรลุตามเป้าประสงค์ได้ โดยผู้นำเป็นผู้คอยให้ความรู้ความเข้าใจตลอดเวลา ดังนั้นจึงทำให้เกิดความไว้วางใจ มีการร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ร่วมกันและให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาถึงวิธีการใช้อำนาจของผู้นำแบบอัตตาธิปไตยในสถานการณ์บางอย่าง อย่างไรก็ตามโดยปกติแล้วแบบประชาธิปไตย จากผลการวิจัยของเลวิน ลิปปิตท์และไวท์ (Lewin, Lippitt and White) เมื่อปี ค.ศ. 1930 (อ้างจากเพชร เพชรบุญนิน, 2509 : 18) โดยทำการทดลองแบ่งคนออกเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มให้อำนาจปกครองควบคุมแบบอัตตาธิปไตย เสรีนิยม และประชาธิปไตย เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพในการผลิตและความสัมพันธ์ในทางส่วนตัวของบุคคลแต่ละคนว่าจะเกิดผลเช่นไรบ้าง ผลปรากฏว่ากลุ่มอัตตาธิปไตยมีผลงานที่แสดงออกมาในระดับสูง แยกตัวของสมาชิกในกลุ่มไม่ดี มีการทะเลาะวิวาทในหมู่สมาชิกและสมาชิกมีความรู้สึกไม่ชอบใจต่อผู้นำ กลุ่มเสรีนิยมมีผลงานที่แสดงออกมาในระดับต่ำมาก รวมทั้งตัวของสมาชิกในกลุ่มก็ไม่ดี มีการแสดงออกที่ก้าวร้าวต่อกันเนื่องจากสมาชิกมีความไม่พอใจในความไม่สำเร็จของผลงาน ส่วนกลุ่มประชาธิปไตยปรากฏว่าได้ผลงานในระดับสูง แต่ไม่ดีกว่าแบบอัตตาธิปไตย สมาชิกมีขวัญดีมาก ไม่ต้องการควบคุม ผู้นำไม่อยู่สมาชิกก็จะทำงานอย่างสม่ำเสมอ การทะเลาะวิวาทก็น้อยมาก

การศึกษารายงานปี ค.ศ. 1973 ของโธมัส วอร์ริค (Warrick, 1973:3095 - 3096-A) ได้ทำการศึกษาลักษณะผู้นำแบบต่างๆและความสามารถในการปรับตัวที่ส่งผลต่อความพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจเอกชน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้างาน ในองค์การธุรกิจจำนวน 105 คน เพื่อหาถึงแนวการปฏิบัติงาน ความพอใจในการทำงานของพนักงาน และประสิทธิภาพของงานที่ได้รับอันเกิดจากการควบคุมดูแลของหัวหน้างาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อการทำงานและความพอใจในการทำงานของพนักงานมากกว่าผู้นำแบบอัตตาธิปไตยและแบบเสรีนิยม มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งยังมากกว่าผู้นำที่ปฏิบัติงานแบบใช้วิธีข่มขู่บังคับ มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .15 อนึ่งผู้นำแต่ละแบบที่กล่าวมาเปรียบเทียบกับผลการทำงานและความพอใจของพนักงานมากกว่าผู้นำแต่ละแบบที่ไม่สามารถปรับตัวเองได้มีค่านัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .10 นอกจากนั้นผู้นำที่มีวิชาชีพชั้นสูงมีผลต่อการทำงานของกองงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีก่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีผลมากกว่าผู้นำแบบประชาธิปไตยที่สามารถปรับตัวในการปฏิบัติงาน มีก่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .10

การบริหารบุคลากรในโรงเรียนนั้น กอ สวัสดิ์พานิชย์ (2515 : 38 - 45)

กล่าวถึงหลักการบริหารบุคลากรในข้อต่อไปนี้

1. ความยุติธรรม โดยการให้ครูทุกคนได้รับความยุติธรรมจากการปฏิบัติงานของครูใหญ่ มุ่งหวังให้ครูได้รับผลประโยชน์ บังเกิดความพอใจและเป็นการวินิจฉัยข้อมูลโดยอาศัยเหตุผล
2. ความสามารถ โดยการบรรจุครูทำงานตรงตามความสามารถของเขา เพื่อให้บังเกิดความพอใจ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความก้าวหน้า เมื่อครูแต่ละคนปฏิบัติงานที่การงานตามความสามารถของตน ครูใหญ่ ที่ควรหาทางให้ครูประสบความสำเร็จก้าวหน้าในหน้าที่การงานนั้น โดยอาศัยวิจารณ์และวิธีการ ที่ถูกต้องเหมาะสม
4. สร้างความมั่นคงและความสุข ครูใหญ่จะต้องคำนึงถึงสภาพการทำงานของโรงเรียน ได้แก่ ห้องทำงานของครู อุปกรณ์ต่างๆ สวัสดิการ เพื่อให้ครูบังเกิดความรู้สึกมั่นคง และมีความสุขในการทำงาน เป็นการเสริมสร้างขวัญหรือกำลังใจแก่ครู
5. ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผล เป็นการยึดหลักของประชาธิปไตย จะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรของครูใหญ่ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การบำรุงรักษาครูในโรงเรียนนั้นคือการบำรุงขวัญหรือกำลังใจในการทำงานของครูแต่ละคน โดยอาศัยการสังเกตลักษณะชีวิตของครู ได้แก่ บรรพการในโรงเรียนแจ่มใส ครูทุกคนมีความร่าเริง มีความรักใคร่สามัคคี สนใจกระตือรือร้นต่องานในหน้าที่ งานที่มอบหมายปฏิบัติด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องเชื่อถือได้ การแสดงข้อคิดเห็นมีความถี่ถ้วนรอบคอบโดยหลักของเหตุผล มีความบริสุทธิ์ใจต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอยู่เสมอ มีการให้เกียรติเชื่อถือกัน มีความเสมอต้นเสมอปลาย และมีการรักษาระเบียบวินัยเป็นอย่างดี (เมธ เมธสีกา, 2516 : 58 - 63)

การเสริมสร้างขวัญหรือกำลังใจ วิลเลียมส์ ไวลส์ (Wiles, 1967 : 227-231)
กล่าวไว้ในหน้าที่ของครูใหญ่ที่ต้องรับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ สร้างสภาวะการณ์ให้ครูมีความสุข
ในการทำงานและรู้สึกพอใจกับ ครูมีความรู้สึกว่าการได้รับการยกย่องเป็นสมมติฐานในกฎ ครูใหญ่
ต้องพยายามช่วยเหลือครูใหญ่ ให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ครูได้รับการปฏิบัติหน้าที่และ
การประเมินผลอย่างยุติธรรม มีโอกาสได้รวมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน ทำให้ครูมี
ความรู้สึกว่า ตนเป็นผู้มีความสำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียนในทางต่างๆ โดยที่ครูใหญ่
ส่งเสริมให้ครูรู้จักการปกครองตนเอง

ครูใหญ่ที่เปิดโอกาสแก่ครูได้เข้าร่วมทางด้านต่างๆของโรงเรียนนั้น ย่อมทำให้ครูมี
ขวัญกำลังใจ เห็นได้จากผลการวิจัยในปี ค.ศ. 1962 ฮาร์โรลด์ ไลแมน (Leiman, 1962 :
509) ได้ทำการศึกษาเจตคติและขวัญของครูที่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดย
ศึกษาจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 972 คน พบว่าครูที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
มีขวัญในการทำงานอยู่ในระดับสูง มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี มีเจตคติที่ดีต่อครูใหญ่
คณะครูและนักเรียนอีกด้วย การวิจัยในปี ค.ศ. 1966 ของโทมัส นาเพียร์ (Napier,
1966 : 1228-A) ในเรื่องขวัญของครูโดยเฉพาะ โดยศึกษาจากครูในโรงเรียนประถมศึกษา
และมัธยมศึกษา จำนวน 789 คน พบลักษณะขวัญในการทำงานของครูระดับสูงสัมพันธ์กับ
การที่ครูใหญ่มีความเข้าใจ เห็นคุณค่าของครูแต่ละคน ครูใหญ่สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้
เกิดขึ้นกับครูจากการบริหารงาน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ จัดหา
วัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างเพียงพอ ครูได้รับความยุติธรรมในการจูงจูงสอน มีการฝึกอบรมเพื่อ
ให้เกิดความมั่นคงในอาชีพ ได้รับเงินเดือนในอัตราที่เท่าเทียมกับวิชาชีพอื่นซึ่งรับการฝึกอบรมมา
ในเวลาเท่ากัน และครูใหญ่ให้ความช่วยเหลือเมื่อครูประสบปัญหาชีวิต

การวิจัยเกี่ยวกับขวัญของครูที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำของครูใหญ่ในปี ค.ศ. 1969
โคเน็ค แลมเบิร์ต (Lambert, 1969 : 2484-A) ได้ศึกษาจากครูจำนวน 512 คน ที่
ทำการสอนในโรงเรียนต่างๆจำนวน 21 โรงเรียน พบว่าขวัญในการทำงานของครูกับพฤติกรรมผู้นำ
ของครูใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับสูงมาก แต่สภาวะทางสังคม เชื้อชาติ
เพศ วุฒิ ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ของครูและขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อ
ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญของครูและพฤติกรรมของครูใหญ่แต่อย่างใด ริชาร์ด ถูก

(Cook, 1970 : 5063-A) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของครูใหญ่ กับขวัญของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเมื่อปี ค.ศ. 1970 โดยพิจารณาถึง สถานภาพของครู ประสิทธิภาพในการผลิตและสภาพที่ตั้งของโรงเรียนจำนวน 25 โรงเรียน ผู้ตอบ แบบสอบถามนอกจากครูใหญ่แล้ว เป็นครูจำนวน 4 คนในแต่ละโรงเรียน ผลของการศึกษา พบว่า ครูใหญ่ที่มีลักษณะความสัมพันธ์กับครูอย่างดียิ่งได้เกิดประสิทธิภาพในหน้าที่การงานของ ครูในระดับสูง มีความพอใจในงานสอน รวมทั้งการที่ครูใหญ่ใช้ดุลพินิจในการมอบหมายหน้าที่ การงานให้แก่ครูอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงเวลาสอน อัตราเงินเดือนและสถานภาพของครู จะทำให้ครูที่ได้รับมอบหมายหน้าที่นั้น ได้รับความพยายามทำงานเต็มความสามารถ จะเห็นได้จาก ค่าคะแนนเฉลี่ยขวัญของครูในระดับสูงสัมพันธ์กับความเข้าใจในพฤติกรรมแบบวิริริ และแบบสัมพันธ์- ภาพของครูใหญ่ มีข้อที่น่าสนใจก็คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยขวัญของครูที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง มีการ กระทำเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคณะครู ความพอใจในงานสอนและชุมชนที่ให้ความ สนับสนุนต่อการศึกษา

การศึกษาวิจัยของริชาร์ด เวลส์ (Wales, 1971 : 2385-A) เกี่ยวกับพฤติกรรม ผู้นำของครูใหญ่และขวัญของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อปี ค.ศ. 1971 พบว่าพฤติกรรมผู้นำ ของครูใหญ่มีผลต่อระดับขวัญของครูแตกต่างกัน เพราะระดับขวัญของครูเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ที่เกิดขึ้น

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครู จะเห็นได้จากเอดการ์ เคลลี (Kelly, 1970 : 6306 - A) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ขวัญของครู บรรพ ๓๓ คนภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าครูที่ทำการสอนมานานปี โดยไม่มีโอกาสโยกย้าย หรือเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น มักจะไม่พอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ และเห็นว่าการควบคุมทำให้เกิดความ อึดอัดใจ แม้โรงเรียนจะพยายามปรับปรุงกิจกรรมต่างๆที่แสดงให้เห็นว่าครูได้รับความสบายใจ มากขึ้นก็ตาม การศึกษาวิจัยในนี้เกี่ยวกับของโรเบิร์ต เบอร์กธ (Bergeth, 1970 : 6293-A) ทำการทดลองเกี่ยวกับขวัญของครูจำนวน 545 คน โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบ ที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างคณะครู ความพอใจใน งานสอน อัตราเงินเดือน เวลาที่ทำการสอน สถานภาพของครู ชุมชนที่ให้ความช่วยเหลือแก่ โรงเรียน วัสดุอุปกรณ์และพลังผลักดันของชุมชน ผลของการทดลองครั้งนี้ปรากฏว่า ครูที่มี

ประสบการณ์ในการสอนนานามีระดับสูงในการทำงานสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่มีความสัมพันธ์กับครูใหญ่เป็นอย่างดี ความพอใจในงานสอน มีวิสัยทัศน์และพอใจที่ชุมชนให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนเป็นอย่างดี หนึ่งครูที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับสูงในการทำงานสูงกว่าครูที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะความพอใจในงานสอนและสภาพภาพของครู รวมทั้งวิสัยทัศน์ในการทำงานเมื่ออย่างเพียงพอ ช่วยให้อุทิศทำงานอย่างเต็มความสามารถของตนอย่างเต็มที่

การศึกษาริชของโหมัส แทรรี่ (Terry, 1972 : 2675-A) เกี่ยวกับองค์ประกอบของขวัญและความเข้าใจในเรื่องอำนาจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาจากครูจำนวน 653 คน สุ่มตัวอย่างจาก 50 โรงเรียน เพื่อศึกษาถึงประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้นที่ครูสอน พบว่าครูที่ทำการสอนนานามีระดับสูงกว่าครูที่เริ่มเข้าทำงาน ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่และตั้งอยู่ในเขตเมืองมีระดับสูงในการทำงานสูงกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและตั้งอยู่นอกเมือง ส่วนครูที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตที่โรงเรียนตั้งอยู่กับครูต่างถิ่นที่มาทำการสอนในโรงเรียนนั้น มีระดับสูงในการทำงานไม่แตกต่างกัน ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจของครูมีความสัมพันธ์กับขวัญของครูโดยตรง

การศึกษาริชของพอล คาวีส์ (Davies, 1972 : 2011-A) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันและขวัญของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจำนวน 1800 คน จาก 40 โรงเรียน พบว่าครูที่ทำการสอนนานามีระดับสูงในการทำงานสูงกว่าครูที่เริ่มเข้าทำงาน ซึ่งครูที่เริ่มเข้าทำงานไม่พอใจกับตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับ การเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มครูที่ไปรักษาหรือก่อนมาสอนกลับแสดงให้เห็นถึงระดับสูงในการทำงานสูงกว่ากลุ่มครูที่ไปรักษาหรือก่อนมาสอน

ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญและพฤติกรรมของครูโดยตรงนั้น กอร์ดอน กรีนวูดและโรเบอร์ท โซอาร์ (Greenwood and Soar, 1973 : 105-108) ได้ทำการศึกษาในปี ค.ศ. 1973 จากกลุ่มตัวอย่างเป็นครูสตรีในโรงเรียนประถมศึกษามีจำนวน 39 คน พบว่าครูที่ขอเสนอขานักจะมีระดับสูงมาก แต่ไม่ได้หมายถึงความไม่พอใจในงานสอนหรือการช่วยเหลืองานในชุมชนแต่อย่างใด พฤติกรรมที่ครูยอมรับมีความสัมพันธ์กับขวัญในการทำงานและความสัมพันธ์ในกลุ่มครูด้วยกันในระดับสูง

การศึกษาริชของประยุตธ์ เภคินวล (2514 : 208) ในปี ค.ศ. 2514 ได้ทำการศึกษาด้านสภาพการใช้เวลาการสังเกตและกำลังครูในโรงเรียนรัฐบาล ภาคศึกษา 7 จาก

ครูจำนวน 758 คน พบว่าการส่งเสริมขวัญหรือกำลังใจของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ภาคศึกษา 7 เกี่ยวกับความเสมอภาคและความยุติธรรม ยกย่องให้เกียรติและส่งเสริมกำลังใจ
การรับฟังความคิดเห็นของครูใหญ่ การส่งเสริมความกตัญญูเริ่มสร้างสรรค์ การส่งเสริมการศึกษา
หาความรู้เพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ความสะดวกสบายของที่ทำงาน โดยเฉพาะครูมีความรู้ลึกซึ้งถ่องแท้
และอบอุ่นใจก่อนนอนมาก แต่การเฉลี่ยขวัญของครูจัดอยู่ในระดับกลาง

สมมุติฐานในการศึกษาก่อนหน้า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาตั้งสมมุติฐานในการวิจัยดังนี้

1. ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยของครูใหญ่จะส่งผลต่อขวัญของครูระดับสูง ลักษณะ
ผู้นำของครูใหญ่แบบอิตาเลียนโดยและเสรีนิยมจะส่งผลต่อขวัญของครูในระดับรองลงมาตามลำดับ
2. ครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า กับครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่า
ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จะมีลักษณะผู้นำทั้งสามแบบต่างกัน
3. ครูใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 22-35, 36-49 และ 50 ปีขึ้นไป จะมีลักษณะผู้นำ
ทั้งสามแบบต่างกัน
4. ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ระหว่าง 1-12, 13-25 และ 26 ปีขึ้นไป จะมี
ลักษณะผู้นำทั้งสามแบบต่างกัน
5. ครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า จะมีผลต่อขวัญของครู
ในระดับสูงกว่าครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า
6. ครูใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 22 - 35 ปี จะมีผลต่อขวัญของครูในระดับสูง ครูใหญ่
ที่มีอายุระหว่าง 36-49 ปี และตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จะมีผลต่อขวัญของครูในระดับรองลงไป
ตามลำดับ
7. ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ระหว่าง 1 - 12 ปี จะมีผลต่อขวัญของครูในระดับสูง
ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ระหว่าง 13 - 25 ปี และตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป จะมีผลต่อขวัญ
ของครูในระดับรองลงไปตามลำดับ.

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้กระทำกับครูใหญ่หรือผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย โดยมีวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. เลือกโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 150 คน ถึง 600 คน จำนวน 117 โรง โดยอาศัยวิธี Simple Random Sampling

2. ครูใหญ่หรือผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ เลือกจากโรงเรียนประถมศึกษาตามข้อ 1 จำนวน 117 คน

3. ครูโรงเรียนประถมศึกษา จากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 1 โดยเลือกเฉพาะครูที่ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา ใช้วิธี Simple Random Sampling โรงเรียนละ 4 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 468 คน

จากวิธีการข้างต้น จะได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 117 โรง มีครูใหญ่หรือผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ 117 คน และครูจำนวน 468 คน ดังรายละเอียดในการาง 1.

ตาราง 1. จำนวนโรงเรียน ครูใหญ่และครู จำแนกตามอำเภอต่างๆ

ลำดับที่	ชื่ออำเภอ	จำนวนโรงเรียนหรือจำนวนครูใหญ่		จำนวนครู	
		จำนวนทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
1	เมือง	47	18	323	72
2	สวรรคโลก	58	19	361	76
3	ศรีสัชนาลัย	63	18	293	72
4	คีรีมาศ	34	14	204	56
5	ศรีสำโรง	45	17	286	68
6	กงไกรลาศ	45	13	241	52
7	ทุ่งเสลี่ยม	24	13	186	52
8	บ้านด่านลานหอย	22	5	100	20
	รวม	338	117	1,994	468

4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามสองฉบับ คือ แบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่ และแบบสอบถามขวัญหรือกำลังใจของครู ทั้งจะกล่าวถึงรายละเอียดของแบบสอบถามแต่ละฉบับดังต่อไปนี้ (

ก. แบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่

แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับงานบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับวัดลักษณะผู้นำของครูใหญ่แต่ละแบบ คือ อคติอิทธิบาท เสรีนิยมและประชาธิปไตย

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่เป็นแบบ Verbal Projective Technique แต่ละข้อม 3 ตัวเลือกที่เป็นของความแสดงถึงลักษณะผู้นำแต่ละแบบ คือ อัจฉริยโดยเสรีนิยมและประชาธิปไตย มีตัวเลือกปลายเปิดอีก 1 ข้อ สำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับตัวเลือกทั้งสาม โดยให้เติมคำตอบเอง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

(0). ครูในโรงเรียนของท่านกำลังตัดสินใจว่า ปีภาคเรียนนี้จะไปทัศนศึกษาที่ใด จึงจะเหมาะสม ท่านมีความประสงค์จะไปกรุงเทพมหานคร ท่านจะปฏิบัติเช่นใด

- ก. เสนอความกึกกั่นของท่าน และยอมปฏิบัติตามมติของประชุม
- ข. เสนอให้ครูไปทัศนศึกษาที่กรุงเทพมหานคร เพราะมีสถานที่น่าเที่ยวหลายแห่ง
- ค. ท่านพร้อมจะไปด้วยกับคณะครูแห่งใดก็ได้ แล้วแต่ความเห็นของครูทั้งหลาย
- ง.

การใช้แบบพิจารณาจากการตัดสินใจของครูใหญ่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะต้องตอบข้อความในตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่งในข้อความ โดยกำหนดให้ข้อละ 1 คะแนน อาจจะเป็นตัวเลือกที่แสดงลักษณะผู้นำเป็นแบบอัคราธิปไตย เสรีนิยมหรือประชาธิปไตย เมื่อรวมคะแนนทั้งฉบับแล้ว ครูใหญ่ตอบแบบสอบถามแต่ละคนจะได้คะแนนลักษณะผู้นำทั้งสามแบบมาอย่างน้อยตามที่ตอบแบบสอบถามนั้น นำคะแนนของครูใหญ่แต่ละคนที่ได้ หากหา T-score เพื่อจำแนกประเภทลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่แตกต่างกันทั้งสามแบบดังกล่าว

การทดลองหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในครั้งแรกมีจำนวน 40 ข้อ นำไปทดลองสอบกับครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอสุวรรณภูมิและอำเภอศรีสำรชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจริง จำนวน 91 คน

2. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าความจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ของลักษณะผู้นำแต่ละแบบจากการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 50% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด หาอัตราส่วนความถี่ที่ตอบแต่ละข้อคำถามในแต่ละกลุ่ม แล้วคำนวณหา

Biserial Correlation (Garrett, 1967 : 375 - 383)

อาศัยวิธีการดังกล่าว แต่ละข้อคำถามจะมีค่าอำนาจจำแนก 3 ค่า คือ ค่าอำนาจจำแนกของลักษณะผู้นำแบบอัตตาธิปไตย เติร์นิยมและประชาธิปไตย เปลี่ยนค่าอำนาจจำแนกของลักษณะผู้นำแต่ละแบบในแต่ละข้อคำถามไปเป็นคะแนนมาตรฐาน (T-score) เมื่อยกคะแนนมาตรฐานนั้นแล้วเปิดตารางกลับให้เป็นค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยของข้อคำถามแต่ละข้ออีกครั้งหนึ่ง ใช้ค่าอำนาจจำแนกนี้สำหรับพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามไว้สำหรับเก็บข้อมูลจริงจำนวน 28 ข้อ โดยพิจารณาจากลักษณะผู้นำทั้งสามแบบในแต่ละข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวก สูงกว่า .20 ขึ้นไป และแต่ละข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบลักษณะผู้นำทั้งสามแบบพอๆกัน

2.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่ ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการแบบแบ่งครึ่ง โดยการหาคาสหสัมพันธ์ระหว่างภาคเหนือที่ได้จากข้อค้และข้อคู่ของข้อคำถามในแต่ละฉบับ แล้วนำมาขยายโดยใช้สูตรของสเปียร์แมน-บราวน์ (Spearman - Brown) (Magnusson, 1968:108-110) ปรากฏค่าความเชื่อมั่น .6951 แสดงว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นนี้มีความเชื่อมั่นในการวัดพอที่จะเชื่อถือได้ในการที่จะวัดครั้งต่อไป

ข. แบบสอบถามขวัญของครู

ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดและปรับปรุงแบบสอบถามขวัญของครูจาก The Purdue Teacher Morale Inventory เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการนำมาใช้ศึกษากันทั่วๆครั้งนี้

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามขวัญของครูเป็นแบบ Summated Rating Scale แต่ละข้อมี 5 ขว
ด้วยกัน คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ✓

ตัวอย่างแบบสอบถาม

(๑). นักเรียนเคารพและเชื่อมั่นในความสามารถ
ของข้าพเจ้า

(๐๐). เจริญครูที่เ็นรวมสายวิชาเกี่ยวกับข้าพเจ้า
เตรียมการสอนเป็นนิจ

น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด

การให้คะแนน คะแนนวัถุหรือกำลังใจของครูแต่ละโรงเรียน ได้จากคะแนนเฉลี่ยของครูที่ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนนั้น การตรวจให้คะแนนกำหนดดังนี้ น้อยที่สุดให้ 1 คะแนน น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ให้ 2, 3, 4 และ 5 คะแนนตามลำดับ นอกจากข้อคำถามที่ 8, 45, 49 และ 51 ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบนิเสธ กำหนดให้คะแนนดังนี้ น้อยที่สุดให้ 5 คะแนน น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ให้ 4, 3, 2 และ

1. คะแนน ตามลำดับ

แบบสอบถามขวัญของครูสำหรับใช้ในการศึกษารั้วนี้ มีจำนวน	56 ข้อ	ประกอบด้วย
(1). สัมพันธภาพระหว่างครูกับครูใหญ่	17 ข้อ	
(2). สัมพันธภาพระหว่างคณะครู	12 ข้อ	
(3). ความพอใจในหน้าที่การสอนของครู	8 ข้อ	
(4). ความรับผิดชอบของครู	4 ข้อ	
(5). สัมพันธภาพระหว่างครูกับชุมชน	4 ข้อ	
(6). เกี่ยวกับเงินเดือนของครู	4 ข้อ	
(7). สถานภาพของครู	4 ข้อ	
(8). วัสดุอุปกรณ์	3 ข้อ	

การทดสอบหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอ สวรรคโลกและอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจริง จำนวน 160 คน

2. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

2.1 การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงภายในของแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อคำถามของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาถ้อยคำอันจําแนกของข้อคำถามนั้นๆ โดยใช้อัตราส่วนวิกฤติ t เป็นค่าสถิติสำหรับการตรวจสอบจากการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 27% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เพราะว่าข้อคำถามทั้งหมดมีค่าของอัตราส่วนวิกฤติอยู่ระหว่าง 0.0000-10.8365 และอัตราส่วนวิกฤติ t ที่ไ้มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 54 ข้อ ค่าอัตราส่วนวิกฤติ t ที่ไ้มีนัยสำคัญ

ที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ ในจำนวนทั้งหมด 60 ข้อ แสดงว่าแบบสอบถามนี้ มีความเที่ยงตรงภายในอยู่ในระดับที่ไว้ได้ จึงได้เลือกแบบสอบถามไว้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 56 ข้อ

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามขวัญของครู ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการแบบแบ่งครึ่ง โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างค่าคะแนนที่ได้จากข้อคี่และข้อคู่ของข้อคำถามในแต่ละฉบับ แล้วนำมาขยายโดยใช้สูตรของสเปียร์แมน - บราวน์ (Spearman - Brown) (Magnusson, 1968 : 108 - 110) ปรากฏค่าความเชื่อมั่น .9270 แสดงว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นในการวัดสูงพอที่จะเชื่อถือได้ในการที่จะวัดครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่และแบบสอบถามขวัญของครูที่ได้สร้างขึ้นตามวิธีการดังกล่าวแล้ว ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนำผลที่ได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนความถูกต้องที่ได้ไว้ เพื่อนำค่าคะแนนที่ได้จากการตรวจนั้นมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติต่อไป

ลำดับขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เปลี่ยนคะแนนลักษณะผู้นำของครูใหญ่ให้เป็น T - score และหาค่าคะแนนขวัญหรือกำลังใจของครูที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยของครูที่ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนนั้นเสียก่อน จึงวิเคราะห์ตามลำดับขั้นดังนี้

1. เปรียบเทียบขวัญหรือกำลังใจของครูตามลักษณะผู้นำของครูใหญ่สามแบบ คือกลุ่มครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบอัตตาธิปไตย เสรีนิยมและประชาธิปไตย โดยใช้ Analysis of Variance แบบ Single Randomized Design; Unequal Sample Sizes. (Winer, 1971 : 210 - 219) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 หากพบว่าขวัญหรือกำลังใจของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้ Studentized Range Statistic แบบ Newman Kuel ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อไป

2. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำทั้งสามแบบของครูใหญ่ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2, 3 และ 4 ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่จำแนกตามคุณวุฒิ โดยแบ่งครูใหญ่ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า กับกลุ่มที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาหรือเทียบเท่า โดยใช้ t -test

2.2 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำทั้งสามแบบของครูใหญ่ โดยถืออายุเป็นเกณฑ์ การแบ่งครูใหญ่ออกเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ อายุระหว่าง 22-35 ปี, 36-49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป โดยใช้ Analysis of Variance แบบ Single Randomized Design ; Unequal Sample Sizes (Winer, 1971 : 210-219) ถ้าลักษณะผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้ Studentized Range Statistic ทดสอบเป็นรายคู่ต่อไป

2.3 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำทั้งสามแบบของครูใหญ่ โดยถือประสบการณ์ของ ครูใหญ่เป็นเกณฑ์ โดยจำแนกครูใหญ่ออกตามประสบการณ์ได้ 3 กลุ่ม คือ 1-12, 13-25 และ 26 ปีขึ้นไป ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 2.2

3. เปรียบเทียบระบับขวัญหรือกำลังใจของครู เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5, 6 และ 7 ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบระบับขวัญของครู โดยถือคุณวุฒิของครูใหญ่เป็นเกณฑ์ ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 2.1

3.2 เปรียบเทียบระบับขวัญของครู โดยถืออายุของครูใหญ่เป็นเกณฑ์ ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 2.2

3.3 เปรียบเทียบระบับขวัญของครู โดยถือประสบการณ์ของครูใหญ่เป็นเกณฑ์ ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 2.3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Ferguson, 1971:45})$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนกรณีในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)} \quad (\text{Ferguson, 1971:62})$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกรณีในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}} \quad (\text{Ferguson, 1971:62})$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกรณีในกลุ่มตัวอย่าง

2. การหาคะแนน Z (Z - score) โดยวิธีสูตร

$$Z = \frac{X - \bar{X}}{S} \quad (\text{Garrett, 1966:312-313})$$

เมื่อ

Z	แทน	Z - score
X	แทน	คะแนนดิบของกรณีแต่ละกรณี
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกรณีในกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การหาคะแนน T (T - score) โดยวิธีสูตร

$$T = 10Z + 50 \quad (\text{Gullford, 1950:589})$$

เมื่อ

T	แทน	T - score
Z	แทน	Z - score

4. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีแบ่งครึ่ง วิธีสูตร

$$r_{\frac{1}{2}} \frac{I}{II} = \frac{N \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{\{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2\} \{N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2\}}}$$

(Magnusson, 1967 : 109)

เมื่อ

$r_{\frac{1}{2}} \frac{I}{II}$	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครึ่งฉบับ
$\Sigma X, \Sigma Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนข้อใดและข้อถูกตามลำดับ
$\Sigma X^2, \Sigma Y^2$	แทน	ผลรวมยกกำลังสองของคะแนนข้อใดและข้อถูกตามลำดับ
$(\Sigma X)^2, (\Sigma Y)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนข้อใดและข้อถูกยกกำลังสองตามลำดับ
ΣXY	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนข้อใดและข้อถูกแต่ละข้อ
N	แทน	จำนวนกรณีในกลุ่มตัวอย่าง

21.

เมื่อได้ค่า $r_{1 \frac{I}{2} \frac{I}{II}}$ แล้ว นำไปปรับขยายค่าความเชื่อมั่นของสเปียร์แมน - บราวน์
(Spearman - Brown) (Magnusson, 1967:110) โดยใช้สูตร

$$r_{tt} = \frac{2 r_{1 \frac{I}{2} \frac{I}{II}}}{1 + r_{1 \frac{I}{2} \frac{I}{II}}}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยวิธี
Product moment correlation โดยใช้สูตร

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Ferguson, 1971:102)

$\sum X$, $\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนน X และคะแนน Y ตามลำดับ

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนน X และคะแนน Y ตามลำดับ

$\sum X^2$, $\sum Y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดกำลังสองของคะแนน X และคะแนน Y ตามลำดับ

$(\sum X)^2$, $(\sum Y)^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X และคะแนน Y ยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกรณีในกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_{\text{between}}}{MS_{\text{within}}}$$

(Lindquist, 1956 : 56)

Summary Table

Source of Variation	df	Sum of Squares	Mean Square	F
Treatments (A)	a - 1	$SS_A = \sum_{j=1}^a T_j^2/n_j - T^2/N$	$MS_A = SS_A/a-1$	$\frac{MS_A}{MS_W}$
Within-group (W)	N - a	$SS_W = SS_T - SS_A$	$MS_W = SS_W/N-a$	
Total	N - 1	$SS_T = \sum_{j=1}^a \sum_{i=1}^{n_j} X^2 - T^2/N$		

เมื่อ

F แทน ค่าที่จะพิจารณาใน F - distribution

N แทน จำนวนครั้งในกลุ่มตัวอย่าง

SS แทน Sum of Squares

MS แทน Mean Square

ถ้า F มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็จะทำให้การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทั้งหมด

7. การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

2 กลุ่ม โดยใช้ t - test จากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad (\text{Ferguson, 1971:152})$$

เมื่อ

t แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤติ

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนครั้งในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ปรากฏผลที่จะได้นำเสนอต่อไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

x	แทน	คะแนนดิบ
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบ
$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง
$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ความแปรปรวน
r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่น
t	แทน	อัตราส่วนวิกฤติใน t - distribution
F	แทน	อัตราส่วนวิกฤติใน F - distribution
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Square
df	แทน	Degree of freedom
ประชาธิปไตย	แทน	ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย
อัคราธิปไตย	แทน	ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบอัคราธิปไตย
เสรีนิยม	แทน	ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาพื้นฐานของแบบสอบถาม

คุณสมบัติของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารังนี้ ผู้วิจัยได้จัดกระทำและวิเคราะห์การศึกษาพื้นฐานของแบบสอบถาม ได้แก่ การเฉลี่ย การความแปรปรวน การความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 การศึกษาพื้นฐานของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถาม	N	$\bar{X}$	S^2	S	r_{tt}
1. ลักษณะผู้นำของครูใหญ่					
- ประชาธิปไตย	91	12.9120	1456.1032	38.1587	
- อธิปไตย	91	8.2417	669.9409	25.8832	.6951
- เสรีนิยม	91	7.1864	471.1536	21.7060	
2. ขวัญหรือกำลังใจของครู	160	193.1250	570.3364	23.8817	.9270

2. การ T-score ลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่

ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนที่ได้ โดยใช้ T-score จำแนกลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่ ปรากฏผลดังตาราง 3 ลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่มีจำนวนดังนี้

2.1 ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย	จำนวน	38	คน
2.2 ลักษณะผู้นำแบบอธิปไตย	จำนวน	40	คน
2.3 ลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม	จำนวน	39	คน

ตาราง 3 ค่า T-score จักรณีนำแบบต่างๆของครูใหญ่

คะแนน	ประชาธิปไตย		จิตตาคำโดย		เสรีนิยม	
	f	T	f	T	f	T
20	2	74				
19	1	70				
18	4	67				
17	10	62	1	76		
16	9	59	-	74		
15	13	56	1	72	2	74
14	17	52	2	69	1	70
13	12	49	-	68	-	69
12	15	46	6	66	4	67
11	13	43	5	62	9	63
10	7	40	13	59	3	60
9	5	37	18	55	10	58
8	6	34	18	51	15	55
7	2	29	22	46	13	52
6	-	27	10	42	18	48
5	1	25	12	39	22	44
4			4	34	10	39
3			5	30	8	34
2					2	26
	N=117	$\bar{T}=49.86$	N=117	$\bar{T}=50.03$	N=117	$\bar{T}=49.88$

การเปลี่ยนค่าคะแนนได้จากครูใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามให้เป็น T - score นี้ มีความมุ่งหมายจะให้ได้ผลของคะแนนที่เกณฑ์ค่าเริ่มเปรียบเทียบเป็นหน่วยเดียวกันและสามารถนำมาเปรียบเทียบได้โดยตรงอย่างถูกต้องทางสถิติ ทั้งนี้เพราะค่า T-score นี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 50 หน่วย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10 หน่วย เท่ากัน

ถ้า T-score ที่ได้จากตาราง 3 จะเห็นว่า คะแนนสูงๆในระบบสอบถาม ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยต่ำกว่า 20 เมื่อเปลี่ยนเป็นค่า T-score แล้วได้ค่าเท่ากับ 74 และคะแนนต่ำสุดที่ได้จากแบบสอบถามลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย เท่ากับ 5 เมื่อเปลี่ยนเป็น T-score แล้วมีค่าเท่ากับ 25 คะแนนสูงที่สุดที่ได้จากแบบสอบถาม ในลักษณะผู้นำแบบอัคราธิปไตยเท่ากับ 17 เมื่อเปลี่ยนเป็น T - score แล้วมีค่าเท่ากับ 76 ค่าคะแนนต่ำสุดในลักษณะผู้นำแบบอัคราธิปไตยเท่ากับ 3 มีค่า T - score เท่ากับ 30 ส่วนค่าคะแนนที่ได้สูงสุดจากลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมเท่ากับ 15 เปลี่ยนเป็นค่า T-score ได้เท่ากับ 74 ค่าคะแนนต่ำสุดของลักษณะผู้นำแบบเดียวกัน เท่ากับ 2 เปลี่ยนเป็น T-score ได้เท่ากับ 26 นำค่า T-score ที่ได้จาก ลักษณะผู้นำทั้งสามแบบดังกล่าวมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ก็จะทราบว่าแบบ ลักษณะผู้นำอะไรจะลักษณะได้มากน้อยตามจำนวนครูใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามได้ค่าคะแนนใน T-score ตามตาราง 3

ตัวอย่าง กรณีครูใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ค่าคะแนนประชาธิปไตย 12 ค่าคะแนนอัคราธิปไตย 9 และค่าคะแนนเสรีนิยม 6 เมื่อเปลี่ยนเป็นค่า T-score แล้วปรากฏว่า ครูใหญ่ผู้นี้ได้คะแนนแบบประชาธิปไตยเท่ากับ 46 แบบอัคราธิปไตย เท่ากับ 55 และแบบเสรีนิยมเท่ากับ 48 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนใหม่ที่ได้เปรียบเทียบกับ ก็สามารถกล่าวได้ว่าครูใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบอัคราธิปไตย เพราะ ได้ค่า T-score มีค่าสูงที่สุด

จากการพิจารณาค่า T - score และความถี่ในการตอบแบบสอบถามของครูใหญ่ จากตาราง 3 จำแนกลักษณะผู้นำของครูใหญ่ได้ดังนี้ ลักษณะผู้นำแบบอัคราธิปไตย 40 คน ลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม 39 คน และลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย 38 คน.

3. การเปรียบเทียบระดับขวัญหรือกำลังใจของครูกับลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างระดับขวัญหรือกำลังใจของครูกับลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่

Source of Variation	df	SS	MS	F
Between groups	2	377.8192	188.9096	.3959
Within group	114	54396.5056	477.1623	
Total	116	54774.3248		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจากตาราง 4 พบว่าครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำทั้งสามแบบแตกต่างกันคือ ประชาธิปไตย อธิปไตยและเสรีนิยม ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูไม่แตกต่างกัน (ดูภาคผนวก)

4. การเปรียบเทียบลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า กับครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบโดยใช้อัตราส่วนวิกฤติ t ระหว่างกลุ่มครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า กับกลุ่มครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

คุณวุฒิของครูใหญ่	N	$\bar{X}$	S^2	t
ป.ม., พ.ม., กศ.บ	48	59.6458	32.3187	.8352
ป.ศ., ป.ป., ม.ป.	69	60.5217	29.4296	

ค่าอัตราส่วนวิกฤต t จากตาราง 5 พบว่าครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิแตกต่างกัน มีลักษณะผู้นำทั้งสามแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การเปรียบเทียบลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Between groups	2	9.0835	4.5417	.1399
Within group	114	3699.1388	32.4485	
Total	116	3708.2223		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจากตาราง 6 พบว่าครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน คือ 22-35, 35-49 และ 50 ปีขึ้นไป มีลักษณะผู้นำทั้งสามแบบคือ ประชาธิปไตย อธิปไตย และเสรีนิยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูภาคผนวก)

6. การเปรียบเทียบลักษณะผู้นำแบบต่างๆของครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างเวลาต่างกัน

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างเวลาต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Between groups	2	1.3200	.6600	.0213
Within group	114	3524.5433	30.9170	
Total	116	3525.8633		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจากตาราง 7 พบว่าครูใหญ่ที่มีประสบการณ์จากการ
ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ช่วงเวลาต่างกัน มีลักษณะผู้นำทั้งสามแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ (ดูภาคผนวก)

7. การเปรียบเทียบระดับขวัญหรือกำลังใจของครูกับครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบโดยใช้อัตราส่วนวิกฤติ t ระหว่างระดับขวัญหรือ
กำลังใจของครูกับครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน

คุณวุฒิของครูใหญ่	N	$\bar{X}$	S^2	t
ป.ม., พ.ม., กศ.บ	48	203.2291	508.3080	3.6763 **
ป.กศ., ป.ป., พ.ป.	69	164.8550	6787.3610	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่าอัตราส่วนวิกฤติ t จากตาราง 8 พบว่าครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน คือ ครูใหญ่
ที่มีคุณวุฒิระดับอำนวยการหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูสูงกว่าครูใหญ่
ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับอำนวยการหรือเทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้อง
กับสมมุติฐานที่กำหนดไว้

8. การเปรียบเทียบระดับขวัญหรือกำลังใจของครูกับครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างระดับขวัญหรือ
กำลังใจของครูกับครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Between groups	2	472.2809	236.1404	.4800
Within group	114	56082.3003	491.9500	
Total	116	56554.5812		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจากการาง 9 พบว่าครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกันส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูภาคผนวก)

9. การเปรียบเทียบระดับขวัญหรือกำลังใจของครูกับครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างระดับขวัญหรือกำลังใจของครูกับครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Between groups	2	836.1379	418.0689	.8514
Within group	114	55977.4177	491.0299	
Total	116	56813.5556		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจากการาง 10 พบว่าครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ว่าการทำงานในตำแหน่งครูใหญ่ช่วงเวลาต่างกัน ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูภาคผนวก)

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาว่าลักษณะผู้นำของครูใหญ่ 3 แบบคือ อัตตาธิปไตย เสรีนิยมและประชาธิปไตย จะส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร
2. เพื่อศึกษาว่าลักษณะความเป็นผู้นำของครูใหญ่ทั้ง 3 แบบนี้เข้าคู่กับคุณวุฒิ วิทยุฒิ และประสบการณ์ของครูใหญ่หรือไม่ อย่างไร
3. เพื่อศึกษาว่าคุณวุฒิ วิทยุฒิและประสบการณ์ของครูใหญ่ จะส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูหรือไม่ เพียงใด

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูใหญ่หรือผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย จำนวน 117 คน และครูจำนวน 468 คน รวมทั้งสิ้น 585 คน

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่ และแบบสอบถามขวัญหรือกำลังใจของครูที่สร้างขึ้น ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย จำนวน 120 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 117 โรง หรือประมาณร้อยละ 97.50

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับขวัญหรือกำลังใจของครูตามลักษณะผู้นำของครูใหญ่
ใช้ Analysis of Variance
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่และเปรียบเทียบระดับขวัญหรือกำลังใจ
ของครู ใช้ t - test และ Analysis of Variance

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากิ่งนี้ปรากฏผลดังนี้

1. ลักษณะผู้นำแบบต่างๆคือ อัคราธิปไตย เสรีนิยมและประชาธิปไตย ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .3959$)
2. ครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน มีลักษณะผู้นำทั้งสามแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = .8352$)
3. ครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน มีลักษณะผู้นำทั้งสามแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .1399$)
4. ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีลักษณะผู้นำทั้งสามแบบไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0213$)
5. ครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่างกัน คือ ครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า เช่น ป.ม., พ.ม., ป.กศ.สูง หรือ กศ.บ. ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูสูงกว่าครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เช่น ป.กศ., ป.ป., ส.ป. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 3.6763^{**}$)
6. ครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน คือ 22-35, 36-49 และ 50 ปีขึ้นไป ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .4800$)
7. ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .8514$)

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครู

การศึกษากครั้งนี้พบว่า ลักษณะผู้นำทั้งสามแบบของครูใหญ่ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเวลส์ (Wales, 1971 : 2385 - A) กล่าวคือ พฤติกรรมผู้นำของครูใหญ่มีได้ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครู ทั้งนี้เพราะระดับขวัญหรือกำลังใจของครูเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณากำหนดแนวจิตวิทยาของระดับขวัญหรือกำลังใจของครูจากการศึกษากครั้งนี้ ปรากฏว่าครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบอัตตาธิปไตยและเสรีนิยม ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูในระดับเท่าๆกัน แสดงแนวโน้มให้เห็นว่าส่งผลต่อขวัญของครูมากกว่าครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของเลวิน ลิปพิทท์และไวท์ รวมทั้งขัดแย้งกับผลการวิจัยของวอร์ริค (Warrick, 1973 : 3096 - A) อย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยม ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูในระดับสูงกว่าลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นการขัดแย้งกับสมมุติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้

ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้นั้น น่าจะได้พิจารณาถึงโครงสร้างทางสังคมของประเทศไทยได้ประการหนึ่ง นั่นคือโครงสร้างทางสังคมไทยยังมีลักษณะเป็นแบบอัตตาธิปไตย โดยเฉพาะในสังคมครูที่ได้รับแบบราชการเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ระดับขวัญหรือกำลังใจของครูเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดอยู่ในหน่วยงานต่างๆ เช่น สังกัดในกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดเทศบาล และสังกัดในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งต่างมีแนวนโยบายในการบริหารด้านบุคลากรแตกต่างกันบางประการ

2. การวิเคราะห์ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่เมืองกัประกอบต่างกันคือ กุญวูฉิ วัยวูฉิ และประสมการณ

การศึกษากครั้งนี้พบว่า ลักษณะผู้นำทั้งสามแบบของครูใหญ่คือ อัตตาธิปไตย เสรีนิยม และประชาธิปไตย มีได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านกุญวูฉิ วัยวูฉิและประสมการณแตกต่างกัน

แสดงว่า พฤติกรรมการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ข้างต้น และเป็นการบริหารงานเพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบราชการที่กำหนดไว้แล้วจะมีประสิทธิภาพการดำเนินงานบริหารให้แตกต่างกัน แต่ลักษณะผู้นำทั้งสามแบบของครูใหญ่ก็ไม่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ครูที่อาจจะไม่ได้รับความยุติธรรมจากหลักการบริหารบุคลากรในโรงเรียนทั้งที่ กว สุวดีพาณิชย์ (2515 : 38 - 45) กล่าวไว้ ก็เกิดผลของการปฏิบัติที่มีให้เกิดความทุกข์ใจโดยตรง ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ที่รับผิดชอบอยู่แล้ว ผลการวิจัยในข้อนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่มองว่าขวัญหรือกำลังใจของครู

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า เช่น ป.บ., พ.บ., ป.กค.สูง หรือ กท.บ. ส่งผลกระทบต่อขวัญหรือกำลังใจของครูในระดับสูงกว่าครูใหญ่ ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เช่น ป.กค., พ.กค., ป.ป., พ.ป. หรือ ป. อย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เป็นไปตามหลักการเสริมสร้างขวัญหรือกำลังใจของไวลส์ (Wiles , 1967 : 227 - 231) และของประสิทธิ์ เกิดมวล (2514 : 208) ที่พบว่าครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิสูงและพยายามช่วยเหลือให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพื่อเลื่อนวิทยฐานะของตนนั้น มีระดับขวัญหรือกำลังใจขึ้น แต่ผลการวิจัยในข้อนี้ขัดแย้งกับกับแลมเบิร์ต (Lambert , 1969 : 2484 - A) ที่กล่าวว่า คุณวุฒิของครูใหญ่มิได้ส่งผลกระทบต่อขวัญหรือกำลังใจของครูแต่อย่างใด

องค์ประกอบลักษณะผู้นำของครูใหญ่อีก 2 ประการคือ อายุและประสบการณ์นั้น ไม่มีผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของแลมเบิร์ต (Lambert , 1969 : 2484 - A) ที่พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานของครูใหญ่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อขวัญหรือกำลังใจของครู ผลการวิจัยในข้อนี้ขัดแย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะมีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบของผู้นำแบบวัดคาชิปไทย ประชาธิปไตย และเสรีนิยมในงานอาชีพอื่นๆ
2. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยพฤติกรรมผู้นำของครูใหญ่ที่ส่งเสริมสมรรถภาพในด้านการบริหารโรงเรียนระดับต่างๆ
3. ควรจะมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระดับขวัญของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน
4. ควรจะมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระดับขวัญของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนต่างกัน เช่น เขตในเมืองและชนบท เป็นต้น
5. ควรจะมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระดับขวัญของครูที่มีอายุ เพศ ประสบการณ์ต่างกัน
6. ควรจะมีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบของบุคลิกภาพผู้นำแบบต่างๆ เช่น ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ และความอยากรู้อยากเห็น เป็นต้น เพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติของผู้นำแต่ละแบบได้ดียิ่งขึ้น.

-
บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิพิบูลย์ "หลักการบริหารและการปกครองคน" แนวปฏิบัติใหม่ในการบริหาร
การศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา กรุงเทพมหานคร 2515
- ชวาล แพร์กฤต เทคนิคการวิจัย วัฒนาพานิช พระนคร 2508
- กีน ปรชัยภูมิ และวิสระ สุวรรณบด ปทานุกรมการบริหาร โรงพิมพ์สมาน
 สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย พระนคร 2514
- ประยุทธ์ เกียนวศ การศึกษาสภาพการใช้อาคารสถานที่และกำลังครูโรงเรียนรัฐบาล
ในภาคศึกษา 7 มีการศึกษา 2513 ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัย
 วิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514
- เพชร เพชรนิพนธ์ "หัวหน้างาน" วารสารนักบริหาร 2 : 17 - 19
 กรกฎาคม 2509
- ภิญโญ สาร หลักบริหารการศึกษา วัฒนาพานิช พระนคร 2514
- เนติ เมธสิริ "ขวัญของครูและการสร้างพลังใจ" วารสารคามัชศึกษา
 6 : 58 - 63 มิถุนายน 2516
- สมพงศ์ เกษมสิน การบริหารบุคคลแผนใหม่ ไทยวัฒนาพานิช กรุงเทพมหานคร
 2516
- สุกิจ จุลละนันท์ "การบริหารงานบุคคล" หลักการบริหารและการปกครอง
โรงพิมพ์ส่วนกลาง พระนคร 2514

Bergeth, Robert L., "An Experimental Study of Teacher Morale in
 Selected School District of North Dakota", Dissertation
Abstracts, Vol.31 No.12, June 1971 p.6293-A.

Cook, Richard Paul, "The Relationship of Principal Leader Behavior
 and Teacher Morale to Certain Other Variables in Selected
 Urban Elementary Schools", Dissertation Abstracts, Vol.31
 No.10, April 1971, p. 5063-A.

- Davies, Daniel R., and Herrold, Kenneth F., Leadership In Action,
Arthur C. Croft Publications, New London, Connecticut, 54 p.
- Davies, Paul Rowland, "Relationships between Collective Negotiations
and Teacher Morale in Selected Indiana Secondary Schools",
Dissertation Abstracts, Vol.32 No.5, November 1972, p.2011-A.
- Ferguson, George A., Statistical Analysis in Psychology and Education,
McGraw-Hill Book Company, New York 1971.
- Garrett, Henry E., and Woodworth, R. S., Statistics in Psychology
and Education, David McKay Company, Inc., New York 1967.
- Greenwood, Gordon E., and Soar, Robert S., "Some Relationships between
Teacher Morale and Teacher Behavior", The Journal of Educational
Psychology, Vol.64 No.1, February 1973, pp.105-108.
- Guilford, J. P., Psychometric Theory, McGraw-Hill Book Company,
New York, 1954.
- Kelly, Edgar Alan, "Case Study and a Analysis of the Role of Morale,
Organizational Climate, and Conflict in the Study of Secondary
School Environment", Dissertation abstracts, Vol.31 No. 1,
June 1971, p. 6306-A.
- Lambert, Donald Burton, "A Study of the Relationships between Teacher
Morale and the School Principal's Leader Behavior", Dissertation
Abstracts, Vol.29 NO.7, January 1969, p.2454-A.
- Leiman, Harold I., "A Study of Teacher Attitude and Morale as Related
to Participation in Administration", Dissertation abstracts,
Vol.23 No.2, August 1962, p. 509-A.
-

- Magnusson, D., Test Theory, Addison-Wesley Publishing Co., 1967
- Napier, Thomas G., "Teacher Morale", Dissertation Abstracts, Vol. 27
No. 5 November 1966, p. 1228 - A.
- Pfiffner, John M., and Sherwood, Frank P., Administrative Organization,
Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1955.
- Terry, Thomas Dien, "Relationships between the Sense of Self and
Selected Morale Factors of Public School Classroom Teachers",
Dissertation Abstracts, Vol. 32 No. 6, December 1967, p. 2675 - A.
- Wales, Richard Frederick, "The Elementary Principal's Leadership Behavior
and Teacher Morale", Dissertation Abstracts, Vol. 30 No. 5,
November 1971, p. 2385 - A.
- Warrick, Donald Dean, "The Effect of Leadership Style and Adaptability
on Employee Performance and Satisfaction", Dissertation Abstracts,
Vol. 33 No. 7, January 1973, pp. 300 - 196 A.
- Wiles, Kimball, Supervision for Better Schools, Prentice Hall, Inc.,
Englewood Cliffs, New Jersey 1967.
- Winer, D. J., Statistical Principles in Experimental Design,
McGraw-Hill Book Company, Inc., New York 1971.

ਗਰਦਾਸ਼

แบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่
และควาสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับครูใหญ่

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบถึงแนวทางปฏิบัติของครูใหญ่ที่ต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจจะเป็นการแก้ปัญหาในการบริหารโรงเรียน คำตอบในแบบสอบถามนี้เป็นแบบถูกต้องทั้งสิ้น แม้ว่าครูใหญ่แต่ละคนจะตอบในข้อที่แตกต่างกับก็ตาม ดังนั้นกรุณากลับแบบสอบถามที่เป็นความคิดของท่านอย่างอิสระเสรีและมีความจริงใจที่สุด

ตอน 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูใหญ่

- 1) เพศ (ชาย/หญิง)
- 2) อายุ ปี
- 3) อายุราชการ ปี เวลาที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ปี
- 4) วุฒิลำดับ วุฒิศูนย์สูงสุด
- 5) โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้น ถึงชั้น

ตอน 2 สอบถามลักษณะการปฏิบัติงานของครูใหญ่

โปรดกาเครื่องหมายวงกลม จักรอบตัวอักษร ก ข ค หรือเติม
ข้อความที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมโดยข้อ ง

1. ครูในโรงเรียนของท่านชอบนำเอกสารต่างๆออกวางห้องทำงานของท่านเมื่อท่านไม่อยู่ ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
 - ก. เขียนป้ายไว้ว่า ห้ามหยิบก่อนได้รับอนุญาต
 - ข. ปรึกษากับคณะครูในโรงเรียนของท่าน
 - ค. ชี้แจงให้ครูทราบถึงเรื่องสิทธิและหน้าที่
 - ง.
2. ท่านคิดว่าผลการปฏิบัติงานของท่านในรอบปีที่ผ่านมาดีกว่าคนอื่น จึงทำให้ท่านปีความหวังจะได้เลื่อนเงินเดือนลงชั้น แต่ผลปรากฏว่าท่านได้รับเงินเดือนคงที่หนึ่งชั้น ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
 - ก. เก็บความรู้สึกไว้ใจช่วยการไปบ่นให้คนอื่นได้ยิน
 - ข. หารือกับคณะครูปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่ผ่านมา

ค. ขอหลักฐานและเกณฑ์การตัดสินจากผู้บังคับบัญชา เมื่อมีโอกาส

ง.

3. เมื่อสิ้นปีการศึกษาจะมีการเลือกประธานกลุ่มโรงเรียนคนใหม่ เพื่อนครูใหญ่ของท่านมีความประสงค์ตำแหน่งนี้และขอร้องไห้ท่านช่วยหาเสียงให้ แต่ท่านเห็นว่าเพื่อนคนนี้ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งดังกล่าว จะปฏิบัติเช่นใด

ก. นำเรื่องนี้ไปปรึกษาหารือกับครูใหญ่ท่านอื่นๆ

ข. วางตัวเป็นกลาง วางเฉยต่อคำขอของเพื่อน

ค. กล่าวชี้แจงกับเพื่อนของท่านว่า เขายังไม่เหมาะสมกับตำแหน่งนี้

ง.

4. ครูในโรงเรียนของท่านใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนแล้ว ไม่เก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ท่านจะปฏิบัติเช่นใด

ก. ครูใหญ่เก็บรักษาอุปกรณ์การสอนให้เป็นตัวอย่างแก่ครู

ข. ขอความเห็นและวิธีการจากครูที่เห็นว่าเหมาะสม

ค. ชี้แจงในที่ประชุมครูเรื่องการเก็บรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน

ง.

5. คณะครูและท่านได้พยายามปรับปรุงโรงเรียนอย่างดีที่สุด โดยหวังว่าจะได้รับรางวัลในการประกวดโรงเรียนรอบปีนี้ แต่ผลการตัดสินปรากฏว่าโรงเรียนของท่านไม่ติดอันดับเลย ท่านจะปฏิบัติเช่นใด

ก. หาข้อบกพร่องและการแก้ไขปรับปรุงโรงเรียนจากที่ประชุมครู

ข. ระบายความผิดหวังของท่านกับสมาชิกในครอบครัว

ค. เสียบเคียดแค้นความเห็นของกรรมการ เมื่อมีโอกาสวันกวร ง.

6. ท่านคิดว่าโรงเรียนของท่านน่าจะมีเพลงประจำโรงเรียนเพื่อเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งในฐานะที่ท่านเป็นครูใหญ่ จะปฏิบัติเช่นใด

ก. จัดหาเพลงที่มีเนื้อร้องและทำนองที่มีความหมายต่อโรงเรียน

ข. จัดประกวดเนื้อร้องและทำนองเพลงจากครูและนักเรียน

ค. ปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีช่วยแต่งเพลงให้โรงเรียน

ง.

7. ท่านทราบข่าวว่าน้ำท่วมในโรงเรียนของท่านกลุ่มหนึ่งวางถนนจะผ่ารั้วนักกีฬาของโรงเรียนอื่นก่อนถึงวันแข่งขันกีฬา ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ชี้แจงเหตุผลของการจัดการแข่งขันกีฬาน้ำท่วมโรงเรียนที่ประชุม
 - สืบหาสาเหตุที่แน่นอนของข่าวเสียก่อนจะตัดสินใจกระทำสิ่งใด
 - จัดครูควบคุมดูแลนักเรียนและนักกีฬาเพิ่มขึ้น เป็นการป้องกันไว้ก่อน
 -
8. ครูในโรงเรียนของท่านกำลังตัดสินใจว่า ปกตินักเรียนจะไปทัศนศึกษาที่ใดจะเหมาะสม ท่านมีความประสงค์จะไปกรุงเทพมหานคร ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- เสนอความคิดเห็นของท่าน และยอมปฏิบัติตามมติของที่ประชุม
 - เสนอให้ครูไปทัศนศึกษาที่กรุงเทพมหานคร เพราะมีสถานที่น่าเรียนหลายแห่ง
 - ท่านพร้อมจะไปด้วยกับคณะครูแห่งใดก็ตาม แล้วแต่ความเห็นของครูทั้งหลาย
 -
9. ครูในโรงเรียนของท่านคนหนึ่งมาทำงานสายเป็นประจำ ทำให้กระทบกระเทือนต่อการเรียนของนักเรียน ท่านเป็นครูใหญ่จะปฏิบัติเช่นใด
- กล่าวตักเตือนและถามสาเหตุมาสายของครูคนนั้น
 - ครูใหญ่สอนแทน 1 - 2 ครั้ง ครูคนนั้นจะอายและเกรงใจ
 - ขอความร่วมมือในการทำงานของครูในที่ประชุม
 -
10. ครูชายคนหนึ่งมาโรงเรียนของท่านไว้มายาวตามสมณนิยม ท่านไม่พอใจ จะปฏิบัติเช่นใด
- ชี้แจงความเหมาะสมของครู ออกระเบียบของโรงเรียนให้รัดกุม
 - ให้ครูคนนั้นแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของเขาและแก้ไขตัวเอง
 - พยายามทำตัวเป็นผู้ใหญ่ที่ดี วางเฉยไว้ก่อน
 -
11. ท่านมีงานทำเร่งด่วนไปแล้วเสร็จก่อนถึงวันจันทร์ หน้าจำนวนมาก งานเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูทุกคนทำงานในวันเสาร์และอาทิตย์ ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ขออภัยให้ครูทุกคนทำงานหลังเลิกเรียนแล้วโดยหวังว่างานจะสำเร็จก่อนวันเสาร์
 - ชี้แจงสถานการณ์และความต้องการของท่าน อนุญาตให้ครูหยุดไว้จากครูตัวการ
 - ให้ครูทุกคนออกเสียงลงมติว่า ควรจะทำงานในวันหยุดหรือไม่
 -

12. รุมชนที่โรงเรียนของท่านตั้งอยู่ จักการเรียไรเพื่อการกุศลอย่างหนึ่ง ท่านปรารถนาจะสนับสนุนการกระทำดังกล่าว จะปฏิบัติเช่นใด
- เชิญชวนครูและนักเรียนบริจาคทรัพย์สินส่วนตัว
 - ขอหมายหน้าที่ให้ครูดำเนินการเรียไรร่วมการกุศลครั้งนี้
 - สอบถามครูหรือผู้บังคับบัญชาว่าควรทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม
 - ...
13. ท่านไปซื้ออุปกรณ์การสอนที่ร้านค้าแห่งหนึ่งพบว่าคนขายของร้านนั้นทอนเงินให้ท่านต่ำกว่านวน ท่านไม่พอใจ จะปฏิบัติเช่นใด
- บอกคนขายทันทีว่า เขาทอนเงินให้ไม่ครบจำนวน
 - เก็บความไม่พอใจไว้ คราวต่อไปจะไม่ซื้อของที่ร้านนั้นอีก
 - ชี้แจงให้เขาทราบถึงความผิดพลาดในการทอนเงินครั้งนี้
 - ...
14. ขณะประธานในที่ประชุมกำลังชี้แจงเรื่องสำคัญ มีกลุ่มครูคุยกันเสียงดัง ท่านไม่ชอบพฤติกรรมเช่นนี้ จะปฏิบัติเช่นใด
- บอกครูกลุ่มนั้นอย่างสุภาพให้เกรงใจคนอื่นบ้าง แล้วท่านเดินออกจากที่ประชุม
 - ลงหน้าที่ไว้ด้วยการวางเฉย ให้คนอื่นรับผิดชอบในการวางตัว
 - เสนอให้ครูมีโอกาสซักถามประธานในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจบางเรื่องก่อนปิดประชุม
 - ...
15. ครูใบโรงเรียนของท่านไปเบิกบัญชีเงินเชื่อที่ร้านค้าแห่งหนึ่งในนามของท่าน โดยไม่บอกให้ท่านทราบก่อน ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ถามครูคนนั้นว่า เขาทำเช่นนั้นเพราะเหตุใดอย่างไร
 - หารือกับคณะกรรมการเพื่อหาทางแก้ไขและป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีก
 - พยายามไม่เอ่ยถึงเรื่องนี้ เพราะจะเป็นที่หมางน้าใจกัน
 - ...

16. เพื่อนครูใหญ่ของท่านบางคนไม่ชอบวิธีการบริหารงานของหัวหน้าหมวดการศึกษาเลย แต่ท่านพอใจในวิธีการทำงานเช่นนั้น ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ก. โจมตีจนยอมตามความถึกเค้นของเพื่อน มิให้เพื่อนคับข้องใจ
 - ข. ชี้แจงเหตุผลที่ท่านพอใจและพยายามโน้มน้าวความคิดของเพื่อนให้เหมือนท่าน
 - ค. จักให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับการบริหาร ให้เพื่อนครูใหญ่ได้รับความคิดใหม่ๆ
 - ง.
17. เพื่อนครูใหญ่คนหนึ่งเสนอย้ายครูของเขาให้เหตุผลว่า มีความประพฤติไม่เหมาะสม ท่านไม่เห็นด้วยกับวิธีการเช่นนี้ จะปฏิบัติเช่นใด
- ก. กล่าวถึงหลักการและระเบียบในการย้ายครูที่กำหนดไว้กับเพื่อนของท่าน
 - ข. เห็นว่าเป็นเรื่องภายในโรงเรียนของเขา จึงไม่ออกความเห็นใดๆ
 - ค. ขอร้องไห้ระงับข้อเสนอนั้นเสีย เพราะอาจเกิดผลเสียมากกว่าผลดี
 - ง. ..
18. ท่านสังเกตเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจของครูหลายคนในโรงเรียนไม่ค่อยมั่นคงนัก เพราะครูชอบเข้าสโมสรเป็นประจำ ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ก. แนะนำชักชวนด้วยความหวังดีในเรื่องการใช้จ่ายของครูในที่ประชุม
 - ข. ถือว่าเป็นเรื่องความพอใจของแต่ละบุคคล บังคับไม่ได้
 - ค. จัดกิจกรรมหรืองานพิเศษให้ครูมีความพอใจทำ โดยไม่ต้องเข้าสโมสร
 - ง. .
19. โรงเรียนของท่านมีครูหลายคนที่มีสิทธิ์สอบเพื่อศึกษาคณะกลางวัน หากไปศึกษาคณะสองคน จะทำให้ครูไม่ครบชั้นเรียน ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ก. มอบเรื่องนี้ให้ทางจังหวัดพิจารณาตามความเหมาะสม
 - ข. อนุญาตให้ครูไปสมัครสอบ โดยเสนอให้จังหวัดบรรจุครูแทนถ้าครูสอบได้
 - ค. ประชุมถามความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับเรื่องนี้ก่อนตัดสินใจ
 - ง. ..
20. มีชาวบ้านคนหนึ่งขอเบียดขย่มูลฝอยใกล้โรงเรียนของท่าน ทำให้กลิ่นเหม็นและกวนเข้ามาในห้องเรียน ครูและนักเรียนได้รับความเดือดร้อน ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ก. ให้ครูปิดหน้าต่างห้องเรียนใกล้ถนนข้างบ้านและเผาไฟ

- ข. ถามความคิดเห็นของครูหลายๆคนว่าเราจะทำอย่างไรดี
 ค. ชี้แจงให้ชาวบ้านคนนั้นทราบถึงความเดือดร้อนของครูและนักเรียน
 ง.
21. ถ้ามีกองวัสดุวางกีดขวางบริเวณโรงเรียนของท่าน อาจเป็นอันตรายแก่ครูและนักเรียนได้ ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
 ก. แจ้งให้เจ้าของวัสดุทราบถึงความเดือดร้อน ให้จัดการขนย้ายออกทันที
 ข. ขอความร่วมมือจากครูและนักเรียนขนย้ายกองวัสดุเหล่านั้นออกไปไว้ที่อื่น
 ค. แนะนำให้ครูและนักเรียนอย่าเข้าไปใกล้บริเวณที่มีกองวัสดุถึงกล่าว
 ง.
22. ท่านสังเกตว่าขณะนี้ ท่านได้รับขอบหมายงานมากกว่าครูในคนอื่นๆในกลุ่ม ทำให้ท่านไม่พอใจที่กองทำงานเพิ่มขึ้น จะปฏิบัติเช่นใด
 ก. รับผิดชอบงานให้ครูใหญ่ยกเว้นที่ทำงานน้อยกว่า ได้มีโอกาสทำงาน
 ข. จัดอภิปรายในที่ประชุมถึงปัญหาการทำงาน เพื่อความเป็นธรรม
 ค. ทำงานให้แล้วเสร็จ เพื่อความพอใจของหมู่คณะและผู้บังคับบัญชา
 ง.
23. ท่านได้รับคำแนะนำจากจังหวัดให้ปลูกต้นมะพร้าว แต่ท่านคิดว่าหากโรงเรียนของท่านจะปลูกไม้ดอกและไม่ประดับจะดีกว่า ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
 ก. ปลูกมะพร้าวและ ไม้ดอกไม่ประดับรวมกันกับคณะครู
 ข. ชี้แจงความเหมาะสมในการปลูกต้นไม้ในโรงเรียนของท่านไปยังจังหวัด
 ค. ขอความเห็นในการปลูกต้นไม้ในที่ประชุมระดมว่าเถอ ก่อนตัดสินใจ
 ง.
24. ครูคนหนึ่งไปโรงเรียนของท่านขอขอลำวลาไปสุภาพก่อนกลับบ้านไปอยู่สมอ ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
 ก. กล่าวถึงเหตุผลให้เขาแก้ไขปรับปรุงความประพฤติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
 ข. แนะนำให้ครูจัดการวางตัววงศ์ครูให้สอดคล้องกับระเบียบวินัยของครู
 ค. ออกทนต่อไป เพราะนิสัยบางอย่างต้องแก้ละกันยอมแก้ไขได้ยาก
 ง.

25. โรงเรียนของท่านมีความร่ำรวยรึเปล่า แต่เมื่อครูใหม่คนหนึ่งเข้ามาร่วมงาน
ขออภิปรายโต้แย้งการทำงานของท่านอยู่เสมอ ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ก. เตือนย้ายครูคนนั้นออกไปจากโรงเรียนของที่นี่ด้วยเกรงว่าจะทำให้ครูแตกสามัคคี
 - ข. รับฟังความผิดเห็นด้วยดี หาทางช่วยเหลือให้เขาได้ทำงานมากขึ้น
 - ค. ไม่ควรรับฟังวาทศิลป์แต่ใจยังผูกใจ เพราะนายวิชาปฏิบัติในระบบราชการไม่
 - ง.
26. ท่านเห็นว่าครูในโรงเรียนนี้มีข้อบกพร่องกันมานานปี ท่านต้องการให้เราคิดกัน
จะปฏิบัติเช่นใด
- ก. ออกคำสั่งให้ครูทั้งสองได้มีโอกาสทำงานร่วมกันอยู่เสมอ
 - ข. ขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียนหาทางให้เขาคิดกัน
 - ค. ไม่ควรยุ่งกับเรื่องส่วนตัวเขานั้น เชื่อว่าไม่นานเขาจะคิดกันได้
 - ง.
27. ท่านพบว่าครูคนหนึ่งตั้งใจสอนดี แต่ขัดแย้งกับการให้คะแนนเมื่อนักเรียนสอบ
ท่านไม่ต้องการให้ขัดแย้งเรื่องคะแนนของนักเรียน จะปฏิบัติเช่นใด
- ก. เห็นชอบกับครูแต่จะลงใจให้มีสิทธิพิจารณาคะแนนของนักเรียนที่สอน
 - ข. แนะนำให้ครูคนนั้นใช้วิธีการประเมินผลหลายๆวิธี
 - ค. ปักธงให้เป็นสิทธิของครูคนนั้นอย่างเต็มที่ โดยไม่เกี่ยวข้อง
 - ง.
28. ท่านเห็นว่าปีการศึกษาี้ควรจัดให้มีครูเวรประจำวัน ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
- ก. ออกคำสั่งตามแบบตารางครูเวรประจำวันที่มีมาแต่ปีการศึกษาที่แล้ว
 - ข. ประชุมครู แบ่งงานและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่แต่ละครูเห็นเหมาะสม
 - ค. ออกคำสั่งหลังจากที่จัดแบ่งงานร่วมกันในที่ประชุมครู
 - ง.

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนกที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามลักษณะผู้นำ

ข้อ 4.	อัครวิชัยโกศล		เจริญนิยม		ประจักษ์วิชัย		กาญจนา	
	r	Z	r	Z	r	Z	r	Z
1	.16	.16	.38	.40	.22	.22	.25	.26
2	.24	.24	.36	.37	.27	.27	.29	.29
3	.20	.20	.19	.19	.26	.26	.21	.21
4	.28	.28	.20	.20	.21	.21	.23	.23
5	.18	.18	.23	.23	.29	.29	.23	.23
6	.39	.41	.28	.28	.24	.24	.30	.31
7	.26	.26	.22	.22	.19	.19	.22	.22
8	.19	.19	.21	.21	.23	.23	.21	.21
9	.40	.42	.17	.17	.28	.28	.28	.28
10	.35	.36	.18	.18	.27	.27	.27	.27
11	.31	.32	.24	.24	.25	.25	.27	.27
12	.18	.18	.42	.44	.23	.23	.28	.28
13	.21	.21	.29	.29	.22	.22	.24	.24
14	.21	.21	.22	.22	.29	.29	.24	.24
15	.44	.47	.19	.19	.37	.38	.33	.34
16	.22	.22	.28	.28	.38	.38	.30	.30
17	.23	.23	.24	.24	.27	.27	.24	.24
18	.41	.43	.28	.28	.29	.29	.32	.33
19	.26	.26	.28	.28	.27	.27	.27	.27
20	.18	.18	.25	.25	.26	.26	.23	.23

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อที่	อัตราชีพไทย		เฉลี่ยนิยม		ประชากรไทย		ค่าเฉลี่ย	
	r	$\bar{z}$	r	$\bar{z}$	r	$\bar{z}$	$\bar{r}$	$\bar{z}$
21	.27	.27	.22	.22	.33	.34	.27	.27
22	.19	.19	.35	.36	.27	.27	.27	.27
23	.23	.23	.26	.26	.19	.19	.22	.22
24	.17	.17	.21	.21	.28	.28	.22	.22
25	.18	.18	.20	.20	.25	.25	.21	.21
26	.35	.36	.17	.17	.31	.32	.28	.28
27	.19	.19	.25	.25	.21	.21	.21	.21
28	.18	.18	.30	.31	.22	.22	.23	.23
ค่าเฉลี่ย	.250	.256	.250	.255	.257	.264	.250	.255

แบบสอบถามขวัญของครู
และค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

แบบสอบถามชีวิตของครู

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู สัมพันธภาพกับครูคนอื่นที่เกี่ยวข้อง การให้น้ำหนักแต่ละข้อ ได้โปรดพิจารณาอย่างมีเหตุผลและเป็นไปตามความจริง ผู้ว่าการวิจัยจะรักษาคำตอบของท่านไว้อย่างดีและเป็นความลับสุดยอกกตวอกไป

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือในข้อต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ข้าพเจ้ามีความพอใจในการทำงานและการสอนนักเรียน					
2. นักเรียนพอใจเมื่อข้าพเจ้าช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการเรียน					
3. นักเรียนเคารพและเชื่อมั่นในความสามารถของข้าพเจ้า					
4. ความสามารถในการทำงานของข้าพเจ้าเมื่อเทียบกับครูส่วนมากในโรงเรียน					
5. ข้าพเจ้าพอใจเมื่อนักเรียนสนิมลิบบม เป็นกันเองกับข้าพเจ้า					
6. อาชีพครูช่วยให้ข้าพเจ้าเข้ากับสังคมได้ดี					
7. จวบจนมองข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะได้รับความสำเร็จจួយก็					
8. พฤติกรรมของนักเรียนส่วนมากทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย					
9. ข้าพเจ้าได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน					
10. โรงเรียนกำหนดวิธีบริการวัสดุอุปกรณ์แก่ครูและนักเรียนเป็นอย่างดี					
11. โรงเรียนได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับการสอนของข้าพเจ้าไว้อย่างเพียงพอ					
12. ผลักการพิจารณาเรื่องขั้นเงินเดือนในโรงเรียนนี้เป็นไปอย่างยุติธรรม					

	น้อย ที่สุด	น้อย จน	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
29. ครูให้ส่วนร่วมให้ข้าพเจ้าทำงานสนุกสนานเพลิดเพลิน					
30. ครูมีอิสระเสรีที่จะเข้าพบครูใหญ่เมื่อมีปัญหาล้วนตัวและ ส่วนรวม					
31. ครูใหญ่เข้าใจเหตุผลในปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสอนของ ข้าพเจ้า					
32. ครูใหญ่มีความเข้าใจและยอมรับกระบวนการเรียน การสอนที่ดี					
33. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ครูใหญ่ตัดสินผลงานของข้าพเจ้า อย่างยุติธรรม					
34. ครูใหญ่ส่งเสริมให้ครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ร่วมกัน					
35. ข้าพเจ้ามีความจริงใจต่อการอภิปรายปัญหาของโรงเรียน กับครูใหญ่					
36. ครูใหญ่มีความพอใจและยกย่องชมเชยผลงานของครู แต่ละคน					
37. ครูใหญ่พยายามทำให้ข้าพเจ้าสบายใจเมื่อเข้าพบในขณะ ที่สอน					
38. ครูใหญ่พยายามรักษาน้ำใจคณะครูไว้เป็นอย่างดี					
39. ครูใหญ่ถือว่าปัญหาของคณะครูเป็นปัญหาของครูใหญ่ด้วย					
40. คณะครูมีวิธีพิจารณาพิจารณาวิชาการการบริหารโรงเรียน ในที่ประชุมอย่างอิสระ					
41. งานส่วนใหญ่ของโรงเรียนสำเร็จง่ายกว่าความสามารถ ของคณะครู					

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนกที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสองทางของครู

ข้อ สอบ	๖	ข้อ สอบ	๖	ข้อ สอบ	๖
1	9.7863	20	8.4908	39	10.7678
2	4.0097	21	8.6378	40	7.0527
3	6.4565	22	8.4095	41	7.6551
4	5.4078	23	4.5254	42	9.1029
5	3.5832	24	3.7139	43	6.8443
6	7.3512	25	9.5311	44	5.9615
7	6.4055	26	8.0565	45	2.1713
8	3.8183	27	8.9160	46	4.0800
9	6.3839	28	10.1110	47	4.0050
10	7.2283	29	8.2521	48	4.3758
11	6.6891	30	8.0614	49	8.7650
12	7.1738	31	9.0410	50	3.7636
13	5.0321	32	8.6484	51	8.2199
14	5.1251	33	9.3450	52	4.5005
15	3.8704	34	10.2070	53	4.2004
16	9.7566	35	6.7406	54	5.4011
17	9.1203	36	7.9638	55	2.5527
18	9.4237	37	10.8365	56	5.8137
19	8.9993	38	10.6887		

หมายเหตุ

$t_{.05} = 1.99$

$t_{.01} = 2.63$

ค่าสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติที่ได้จากคะแนนวิชาหรือค่าเฉลี่ยของกรกับลักษณะพื้นฐานของกรใหญ่

ลักษณะพื้นฐาน	N	$\bar{X}$	S^2	S
ช่างเทคนิคไทย	40	203.1500	436.6048	20.8972
เวรียัม	39	203.1025	616.3049	24.8254
ประชาธิปไตย	38	190.2894	376.9139	19.4142

2. ค่าสถิติที่ได้จากลักษณะพื้นฐานของกรใหญ่ที่ช่วงอายุต่างกัน

ช่วงอายุ	N	$\bar{X}$	S^2	S
22 - 35 ปี	25	60.6000	36.8335	6.0690
36 - 49 ปี	52	60.2741	22.4317	4.7362
50 ปีขึ้นไป	50	59.8000	49.8596	7.0632

3. ค่าสถิติที่ได้จากลักษณะพื้นฐานของกรใหญ่ที่มีประเภทต่างกัน

ประเภทการ	N	$\bar{X}$	S^2	S
1 - 12 ปี	65	60.1073	31.6268	5.6239
13 - 25 ปี	33	60.2658	17.3207	4.1618
26 ปีขึ้นไป	14	60.4285	66.1098	8.1307

4. ค่าเฉลี่ยที่ได้จากคะแนนหรือค่าตั้งใจของครูกับครูใหญ่ที่มีช่วงอายุต่างกัน

ช่วงอายุ	N	$\bar{X}$	S^2	S
22 - 35 ปี	25	205.4800	691.0100	26.2870
36 - 49 ปี	62	200.3548	299.7136	17.3150
50 ปีขึ้นไป	30	202.2666	731.1436	27.0452

5. ค่าเฉลี่ยที่ได้จากคะแนนหรือค่าตั้งใจของครูกับครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน

ประสบการณ์	N	$\bar{X}$	S^2	S
1 - 12 ปี	65	204.2769	131.8308	20.7319
13 - 25 ปี	30	199.0233	520.1341	22.8064
26 ปีขึ้นไป	14	198.5714	639.5406	25.2850